

„Spacer przez wielkanocne tradycje”

Podstawę kultury ludowej stanowi tradycja, przekazywany sobie przez pokolenia zestaw zasad i przekonań, dzięki którym świat zachowuje swą integralność.

Oparta ona jest na cyklu życia ziemi, odrodzenia, wegetacji, zbioru plonów i zamierania. Jego początkiem jest zaś zasiew dokonywany gdy na gałęziach wierzb pojawiają się pierwsze pączki. Te same pączki, które potem stają się ozdobą wielobarwnych palm święconych w Niedzielę Palmową. Świątu temu towarzyszy mnóstwo obrzędów, które stały się tematem imprezy plenerowej przygotowanej przez Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu 20 marca 2016r.

Tegorocznym obchodom towarzyszyła wspaniała atmosfera. Piękna wiosenna aura sprzyjała bowiem spacerom i poznawaniu folkloru mazowieckiego na tle budzącej się do życia przyrody. Zgodnie z tradycją o godzinie 14.00 w stanowiącym część ekspozycji kościele odprawiono nabożeństwo, w którym udział wzięli przedstawiciele samorządu, instytucji kultury i lokalnych mediów, a także uczestniczący w obchodach turyści. Towarzyszyło mu poświęcenie przyniesionych przez zwiedzających palm i procesja. Oprawę muzyczną uroczystości wykonali pan Kazimierz Grzywiński i pani Irena Sigieł z parafii farnej z Sierpca oraz występujący w pięknych strojach łowickich i kurpiowskich członkowie Harcerskiego Zespołu Pieśni i Tańca DZIECI PŁOCKA. Zebrani podziwiać mogli młodych artystów także na deskach amfiteatru w repertuarze, na który złożyła się wiązanka melodii ludowych oraz tradycyjnych tańców z różnych regionów. Muzealna scena gościła również muzyków z Młodzieżowej Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej w Sierpcu. W ich repertuarze znaleźć można zarówno standardy muzyki klasycznej jak i największe utwory muzyki filmowej, a każdy ich występ jest wspaniałym przeżyciem.

Ogromne zainteresowanie wzbudził konkurs na najpiękniejszą Tradycyjną palmę wielkanocną. Do rywalizacji zgłoszono 58 prac z terenu całego niemal Mazowsza, w tym 17 w kategorii zespołowej i 39 w indywidualnej, 2 prace, jako niezgodne z regulaminem, zostały zdyskwalifikowane. Palmy musiały być wykonane ręcznie z wykorzystaniem wyłącznie surowców naturalnych. Na najlepsze głosować można było za pomocą specjalnych kart. Wreszcie o godzinie 15.30 głosowano zwycięzców. Przyznano po trzy nagrody główne i wyróżnienia w obu kategoriach. Dla nagrodzonych przygotowano sprzęt elektroniczny oraz publikacje tematyczne MWM. Rozlosowano także nagrody wśród osób oddających głosy.

A oto wyniki plebiscytu:

W kategorii indywidualnej

I miejsce – Agnieszka Graczykowska

II miejsce – Julia Maszerowska

III miejsce – Klaudia Kordulewska

Wyróżnienie – Amelia Wiśniewska

W kategorii zespołowej

I miejsce – Weronika Borowska, Maria Korpolińska i Dawid Maszerowski z Gimnazjum w Borkowie Kościelnym

II miejsce – Koło Aktywnych Kobiet „Wioska”

III miejsce – Koło Emerytów ze Skępego

Wyróżnienie – Koło Gospodyń Wiejskich „Łęczanki”

Ponadto komisja konkursowa przyznała specjalną Nagrodę Dyrektora Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu palmie nr 4 wykonanej przez Ninę Tyszkę z Gimnazjum Jana Pawła II w Susku.

Jak co roku na terenie Muzeum odbył się kiermasz wielkanocny. Wiele osób przybyło do skansenu w poszukiwaniu świątecznych ozdób, wiklinowych koszy do święconki, wytworów rękodzieła i rzemiosła, a także pysznych potraw i specjałów regionalnych. Podczas wydarzenia zwiedzający mieli okazję podziwiać kolejną odsłonę ekspozycji czasowej „Wielkanoc na Mazowszu” obrazującej barwną obyczajowość ludową Mazowsza w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku. Istotnym uzupełnieniem wystaw prezentowanych we wnętrzach izb chłopskich, dworu ziemiańskiego i kościoła były prezentacje obrzędowości związanej z okresem wiosennym. Chałupy, podwórza, droga i pola wypełnił gwar zajęć. Należało bowiem odpowiednio przygotować budzące się z zimowego uśpienia gospodarstwo do wytężonej pracy, a przy tym zapewnić sobie przychylność Opatrzności. Dużym powodzeniem cieszyły się warsztaty wykonywania palm mazowieckich. Ich podstawowymi składnikami są wierzbowe witki pokryte bazią, pęczki trzciny i zielone gałązki bukszpanu, barwinka, bądź borówki. Do nich dodawano kolorowe, ręcznie wykonane kwiaty, zaś rękojeść owijano paskami ponacinanej z jednej strony bibuły. Co odważniejsi spróbowali nawet, jak nakazuje obyczaj, połknąć poświęcone bazie, zwane też kotkami, by uchronić się przed bólem gardła i głowy.

A była to zaledwie zapowiedź atrakcji jakie czekały na zwiedzających w dalszej części ekspozycji. W jednej z zagród poznawali tradycję malowania jaj z pomocą woskowych wzorów. Tu też dowiadywali się w jaki sposób i z czego pozyskiwano naturalne barwniki. Na drodze, między zagrodami spotkać można było gospodynie zdążające z przeznaczonymi do poświęcenia pokarmami. Każdy produkt miał swoje głęboko symboliczne znaczenie i pomagał w zapewnieniu gospodarstwu dostatku oraz szczęścia. W koszu nie mogło zabraknąć jaj, chleba, chrzanu, soli, twarogu, kiełbasy, a także wykonanego z masła lub cukru baranka. Oglądając ekspozycję w poszczególnych obiektach turyści porównali czym różniły się święconki w zależności od zamożności domostwa, a także prześledzić jak zmieniały się one na przestrzeni lat. Poznawali też zapomniane już dziś tradycje przygotowywania lampek do symbolicznego Grobu Chrystusa, wysypywania piaskowych wzorów na polepie oraz tworzenia bibułowych koron na obrazy. Przypomniano także obyczaj dyngusowania. Polegał on na smaganiu pań wierzbowymi wijkami, na których pojawiły się świeże listki. Nie wypadało się za taką „usługę” gniewać. Zwiedzającym ekspozycję turystkom, podobnie jak ich babkom przynieść ona miała przecież urodę i zdrowie przez cały rok. Między zagrodami i podczas procesji spotkać można było barwne postaci przekupek, dziadów prosiących, Żydów i chłopów jakby żywcem wyjęte z zakurzonej pocztówki. Członkowie Grupa Rekonstrukcji Historycznej Ludności Cywilnej z Mławy przygotowali szereg scen rodzajowych prezentujących przygotowania do Świąt Zmartwychwstania.

XVI edycja obchodów Niedzieli Palmowej w skansenie dobiegła końca. Przyciągnęła do skansenu 1630 osób, którym ten dzień z pewnością na długo zapadnie w pamięci. Nie można przy tym zapomnieć, że zakończona właśnie uroczystość stanowi wstęp do przeżywania Wielkiego Tygodnia, którego

zwieńczeniem będzie Wielkanoc. Z tej okazji pragniemy zaprosić Państwa do udziału w odbywającej się w Poniedziałek Wielkanocny, 28 marca imprezie plenerowej „Gry i zabawy wielkanocne”. Stanowiąc niejako kontynuację obrzędów przypomnianych w minioną niedzielę, wydarzenie przybliży zabawy oraz tradycje, które stanowiły nieodłączny element przeżywania czasu wielkanocnego na dawnej wsi.

Pragniemy życzyć Państwu spokojnych, ciepłych, przeżywanych w skupieniu i rodzinnej atmosferze Świąt. Wesołego Alleluja!

Jarosław Asztemborski
Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu